

ALBERTO MORAVIA (1907 - 1990)
HORALKA (1957)

Moravia, A.: Horalka, Státní nakladatelství krásné literatury a umění, Praha 1965, druhé vydání.

Román Horalka je situován do válečné Itálie, jeho děj se odehrává v letech 1943 a 1944. Kniha je napsána velmi příjemným vypravěčským postupem, autor používá ich formu. Zobrazuje období konce fašistické nadvlády v Itálii, ukazuje bezmocnost a zoufalost civilistů; zkrátka důsledky války - vesničany a rolníky, kterým docházely zásoby jídla, inflaci a s ní spojené problémy s penězi - lidé přišli o úspory a nezbylo jim nic. Autor se snaží naznačit také to, jak válka a její krutosti dokážou změnit lidi - všichni se stávají jaksí otupělými, lhostejnými; smrt člověka či zničené a rozbombardované město je nedokážou vyvést z míry.

Hlavní postavy - Césira - Ovdovělá majitelka jednoho římského obchodu. Mohla být velmi pyšnou matkou - vychovala dceru Rosettu, která byla slušná, tichá, oddaná a čistá. Byla křesťankou a velmi lpěla na své matce. Román vypráví v podstatě o tom, jak Césira s dcerou utekly z bombardovaného Říma na venkov, kde se snažily přežít a doufaly v to, že se za nějakou dobu opět vrátí do Říma a budou zde žít normálním, spokojeným životem. Nakonec se jim to přeci jen podařilo, i když bylo mnoho okamžiků, kdy se jejich situace zdála být bezvýchodnou.

Césira byla poměrně úspěšná obchodnice, která vlastnila malý obchůdek a byt v jednom římském domě. Měla dceru Rosettu; velmi pěkné a slušně vychované děvče. Césira byla temperamentní, hrdá a vždy si tvrdě stála za svým. Na to, že byla válka, se jí dařilo docela dobře. Přivydělávala si tím, že prodávala věci načerno. Za nějakou dobu se válka začala stupňovat, Řím byl bombardován a Césira se rozhodla odjet na venkov, do své rodné vesničky. Nutno dodat, že to odešla hlavně kvůli Rosetě. Když odjely z Říma, čekalo je nepříjemné překvapení. Vesnice, kam se Césira zamýšlela uchýlit, byla vyklizená. Nakonec si našly prozatímní bydlení u rodiny jisté Concetty. Její dům stál uprostřed pomerančových polí a Césira se již od začátku nezamlouval. Nejen, že všichni jeho obyvatelé žili ve špíně, ale Concetinni synové se živili vykrádáním opuštěných domů. Jejich matka je ovšem ospravedlňovala - dokonce příkládala i jeden příběh z války, když její synové kvůli mstě znásilňovali albánské vesničanky. Říkala, že válka dělá z lidí jinak hodných divou zvěř, o čemž se Césira ještě mnohokrát přesvědčila. V tuto chvíli to pro ni byla však známka toho, že u rodiny zlodějů a násilníků není zrovna bezpečno, a tak jednoho dne s Rosettou odešly (obzvláště po tom, co se Rosetta zalíbila dvěma tamějším fašistům).

Vydali se za Césiřiným přítelem Tomassinem, velmi náruživým obchodníkem, kterému ze všeho nejvíc záleželo na penězích. Zařídil jim ubytování v horách, ve Sv. Eufemii u rodiny rolníka Parida. Ačkoliv bylo ubytování velmi nuzné a Césira musela za všechno vybavení draze platit, vydržely tam devět měsíců. Obdivovaly tvrdý život rolníků, kteří se dřeli od rána do večera a zároveň nemohly pochopit některé - pro Rosettu s Césirou absurdní - návyky a chování. Jediný člověk, s kterým se sprátelily, byl Michele. Byl od ostatních odlišný - velmi vzdělaný, inteligentní a odmítal mnoho postojů a názorů ostatních rolníků. Měl těžké postavení. Ve Svaté Eufemii prožily obě ženy mnoho

dobrodružství. Setkávaly se zde s uprchlíky, kteří na tom byli podobně jako ony, viděly zoufalé lidi, kterým všechnu majetek ukradli fašisti, nebo v horším případě lidé, které znali, ale kteří byli válkou poznamenáni tak, že postrádali jakékoliv morální zásady. Chodily se s Michelelem ukrývat do ještě vyšších hor, když hrozilo nebezpečí naverbování mužů do německé armády a trpělivě čekaly na příchod spojenců. Ovšem nebyly samy. Na osvobození čekali snad všichni – mylně se domnívali, že až přijdou Angličané, nastane blahobyť. Rosettin a Césiřin pobyt ve Sv. Eufemii však skončil smutně. Do vesnice přišli fašisti a vzali si s sebou Michela jako průvodce po horách, což nevěštilo nic dobrého. Nedlouho po tom se zdálo, že je válečná situace jakž takž stabilizovaná, a matka s dcerou se vydaly do nejbližšího města. Konečně sehnaly od spojenců nějaké lepší jídlo, než jedly doposud a díky armádě se také dostaly do vesnice, kde měli bydlet Césiřiní rodiče. Místo toho je však čekalo něco hrozného. Vesnice byla opuštěná a Rosetta byla v kostele brutálně znásilněna spojeneckými vojáky. Nutno dodat, že do té doby byla panna. Tato událost ji velmi změnila. Uzavřela se do sebe, byla lhostejná, tvrdá a chladná. Zkrátka docela jiná než před tím. Césira tak ztratila smysl svého života. Byla velmi nešťastná a stále doufala, že se Rosetta změní.

Čirou náhodou se obě ženy opět dostaly do domu obklopeného pomerančovničky, k „jedovaté“ Concettě. Rosetta zde začala dělat pro Césiru nepochopitelné věci. Milování se pro ni stalo nepostradatelnou součástí života a bylo jí jedno, s kým se miluje. Na matku byla drzá a neprojevovala k ní téměř žádné city. Pro Césiru to bylo období velmi obtížné, i když se již blížila doba, kdy měl být osvobozen Řím.

Do Říma Césiru s Rosettou vezl jeden z Concettiných synů. S ním se Rosetta také milovala. Vůz přepadli zloději a syna zabili. Od toho okamžiku se Rosetta opět změnila. Znovu se z ní stala citlivá lidská bytost a obě dvě mohly jít vstříc Římu, kde chtěly začít nový život.